

ENERGIAPOLITIKA: ÁLTALÁNOS ELVEK

Az energiapolitika területén az EU által leküzdendő kihívások között szerepelnek a növekvő importfüggőség, a korlátozott diverzifikáció, a magas és változékony energiaárak, a növekvő globális szintű energiaigény, a termelő és a tranzitországokat érintő biztonsági problémák, az éghajlatváltozásból fakadó növekvő fenyegetettség, az energiahatékonyság területén elért lassú előrehaladás, a megújuló energiaforrások részesedésének növelésével kapcsolatos kihívások, valamint az energiapiacok nagyobb átláthatóságának, további integrációjának és összekapcsolódásának szükségessége. Az uniós energiapolitika középpontjában az integrált energiapiacra, az energiaellátás biztonságára és az energiaágazat fenntarthatóságára irányuló különféle intézkedések állnak.

JOGALAP

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 194. cikke.

Különös rendelkezések:

- Az ellátás biztonsága: az EUMSZ 122. cikke.
- Energiahálózatok: az EUMSZ 170–172. cikke.
- Szén: a 37. sz. jegyzőkönyv tisztázza az ESZAK-Szerződés 2002-es lejártából eredő pénzügyi következményeket.
- Atomenergia: az atomenergia területén a legtöbb uniós intézkedés jogalapjául az Európai Atomenergia-közösség létrehozásáról szóló szerződés (Euratom-Szerződés) szolgál.

Az energiapolitikát érintő egyéb rendelkezések:

- Belső energiapiac: az EUMSZ 114. cikke.
- Külső energiapolitika: az EUMSZ 216–218. cikke.

CÉLKITŰZÉSEK

Az energiaunió (2015) értelmében az EU energiapolitikájának öt fő célja a következő:

- a belső energiapiac működésének és az energiahálózatok összekapcsolásának biztosítása;
- az energiaellátás biztonságának garantálása az Unión belül;
- az energiahatékonyság és energiamegtakarítás előmozdítása;

- a gazdaság dekarbonizációja és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság irányába történő átalakulás a Párizsi Megállapodással összhangban;
- az új és a megújuló energiaforrások fejlesztésének előmozdítása annak érdekében, hogy a piaci szerkezetátalakítás igazodjon az éghajlatváltozással kapcsolatos célokhoz és integrálja ezeket;
- a kutatás, az innováció és a versenyképesség előmozdítása.

Az EUMSZ 194. cikke megosztott hatáskör alá rendeli az energiapolitika egyes területeit, ami a közös energiapolitika felé való elmozdulást jelzi. Ugyanakkor valamennyi tagállam megőrzi a jogát az energiaforrások kiaknázására vonatkozó feltételek meghatározására, továbbá a különböző energiaforrások közötti választásra és energiaellátásuk általános szerkezetének meghatározására (194. cikk, (2) bekezdés).

EREDMÉNYEK

A. Általános politikai keret

A jelenlegi politikai napirend alapja az Európai Tanács által 2014. október 24-én elfogadott átfogó integrált éghajlat- és energiapolitika, amely a következő, 2030-ig elérendő célokat tűzi ki:

- az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának az 1990-es évek szintjéhez képest legalább 40%-os csökkentése;
- a megújuló energiaforrások arányának 27%-ra történő növelése az energiafogyasztásban;
- az energiahatékonyság 20%-os növelése, a 30%-os növekedés elérésének céljával;
- az EU villamosenergia-rendszerei legalább 15%-ának összekapcsolása.

2016. november 30-án a Bizottság előterjesztette a „Tiszta energia minden európainak” csomagot ([COM\(2016\) 0860](#)), amelynek célja, hogy a tiszta energiára való átállás miatt átalakulóban lévő globális energiapiacra megőrizze az Európai Unió versenyképességét. A csomag nyolc jogalkotási javaslatot tartalmaz a következőkre kiterjedően: az energiaunió irányítása, a villamosenergia-piacok újratervezése (a villamos energiáról szóló irányelv, a villamos energiáról szóló rendelet és a villamosenergia-ágazati kockázatokra való felkészülésről szóló rendelet), az energiahatékonyság, az épületek energiateljesítménye, a megújuló energia és az Energiaszabályozók Együttműködési Ügynökségére (ACER) vonatkozó szabályok.

Az energiaunió irányításáról szóló rendeletre irányuló javaslatot az Európai Bizottság a „Tiszta energia minden európainak” jogalkotási csomag részeként terjesztette elő 2016. november 30-án. Az erről szóló jelentést 2018. január 17-én fogadta el a plenáris ülés az intézményközi tárgyalásokra vonatkozó megbízatással együtt. 2018. június 20-án ideiglenes megállapodás született, amelyet a Parlament hivatalosan november 13-án, a Tanács pedig 2018. december 4-én fogadott el ((EU) 2018/1999 rendelet).

A rendelet értelmében a tagállamoknak 2019. december 31-ig, majd azt követően minden tizedik évben be kell mutatniuk egy „integrált nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervet”. Ezek a hosszú távú nemzeti stratégiák 2050-re vonatkozó szakpolitikai jövőképet határoznak meg annak biztosítása érdekében, hogy a tagállamok teljesítsék a Párizsi Megállapodás céljait. A nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek nemzeti célértékeket, hozzájárulásokat, valamint szakpolitikákat és intézkedéseket határoznak meg az energiaunió mind az öt dimenziója tekintetében, melyek a következők: dekarbonizáció, energiahatékonyság, energiabiztonság, belső energiapiac, valamint kutatás, innováció és versenyképesség.

B. A belső energiapiac megvalósítása

A harmadik energiaügyi csomag, a transzeurópai energiaügyi infrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról szóló rendelet (347/2013/EU rendelet) és a nagykereskedelmi energiapiacok integritásáról és átláthatóságáról szóló rendelet (1227/2011/EU rendelet), valamint a villamos energiáról szóló irányelv ([COM\(2016\) 0864](#)), a villamos energiáról szóló rendelet ([COM\(2016\) 0861](#)) és a villamosenergia-ágazati kockázatokra való felkészülésről szóló rendelet ([COM\(2016\) 0862](#)) azon fő jogszabályok közé tartozik, amelyek célja, hogy hozzájáruljanak a belső energiapiac jobb működéséhez (lásd [2.1.9.](#) sz. ismertető a belső energiapiacról).

C. Az energiahatékonyság javítása

Az EU energiahatékonysági politikájának sarokköve a 2012. október 25-én elfogadott 2012/27/EU irányelv, amelynek célja, hogy a tagállamok újra a 2020-as célkitűzések teljesítése felé haladjanak. A Bizottság 2016 novemberében javaslatot tett a 2012/27/EU irányelv felülvizsgálatára ([COM\(2016\) 0761](#) és [COM\(2016\) 0765](#)) annak érdekében, hogy megerősítse az új épületek energiateljesítményét, az épületek energiahatékonyságának növelése érdekében felgyorsítsa a már meglévő épületek felújítási ütemét, továbbá hogy a lehető legjobban kihasználásra kerüljön az építőiparban rejlő hatalmas energiahatékonysági potenciál (lásd [2.4.8.](#) sz. ismertető az energiahatékonyságról).

D. Az EU saját energiaforrásainak leghatékonyabb felhasználása (a megújuló energiaforrásokkal együtt)

A 2013. májusi Európai Tanács által elfogadott prioritások egyike volt az uniós energiaellátás diverzifikációjának fokozása és a helyi energiaforrások fejlesztése, az ellátásbiztonság garantálása, valamint a külső energiaforrásoktól való függőség csökkentése érdekében. A megújuló energiaforrásokra vonatkozóan a 2009. április 23-i 2009/28/EK irányelv bevezetett egy 2020-ig elérendő 20%-os célértéket, a megújuló energiaforrásokról szóló felülvizsgált irányelvben pedig ([COM\(2016\) 0382](#)) a Bizottság egy 2030-ig elérendő, legalább 27%-os célkitűzésre tett javaslatot (lásd [2.4.9.](#) sz. ismertető a megújuló energiáról).

E. A külső energiaügyi kapcsolatok megerősítése

2011. szeptember 7-én elfogadták „Az energiaellátás-biztonsága és a nemzetközi együttműködés – Uniós energiapolitika: partnerkapcsolatok fenntartása határainkon túl” című bizottsági közleményt ([COM\(2011\) 0539](#)), amelynek célja az EU

és a szomszédos országok közötti, határokon átnyúló együttműködés további előmozdítása, valamint szélesebb szabályozási térség létrehozása a kormányközi megállapodásokkal kapcsolatos rendszeres információcsere, illetve a verseny, a biztonság, a hálózati hozzáférés és az ellátásbiztonság terén folytatott együttműködés révén. Ennek nyomán került elfogadásra 2012. október 25-én a tagállamok és harmadik országok között az energiaellátás területén kötött kormányközi megállapodásokra vonatkozó információcsere-mechanizmus létrehozásáról szóló határozat ([T7-0343/2012](#)).

F. Az energiaellátás biztonságának javítása

Mivel a gáz és az olaj alapvető fontosságúak az Unió energiaellátásának biztonsága szempontjából, az Unió több intézkedést fogadott el annak érdekében, hogy biztosítsa a kockázatértékelések elvégzését, valamint a megfelelő megelőző cselekvési tervek és vészhelyzeti tervek kidolgozását. A megelőzési és válságkezelési mechanizmusok megerősítése érdekében 2010. október 20-án elfogadták a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről szóló 994/2010/EU rendeletet. A 2009/119/EK irányelv előírja a tagállamok számára, hogy 90 nap átlagos napi nettó importnak vagy 61 nap átlagos napi belföldi fogyasztásnak megfelelő minimális olajtartalmat tartsanak fenn, attól függően, hogy melyik jelenti a nagyobb mennyiséget. A Bizottság javaslatot tett arra, hogy a 2009/73/EK irányelv (gázirányelv) hatályát terjesszék ki a harmadik országokba irányuló és onnan kiinduló, már meglévő és jövőbeli gázvezetésekre is ([COM\(2017\) 0660](#)).

Az ukrajnai válság nyomán az (EU) 2017/1938 rendelet rendelkezik a megerősített regionális együttműködésről, regionális megelőző cselekvési tervekről és vészhelyzeti tervekről, valamint a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló szolidaritási mechanizmusról.

G. Kutatási, fejlesztési és demonstrációs projektek

A Horizont 2020 keretprogram (H2020) 2014-től 2020-ig tart, és az energiakutatás támogatásának fő uniós eszköze. 5931 millió EUR összegű pénzügyi keretet különítettek el a tiszta, biztonságos és hatékony energia fejlesztésének, valamint a fenntartható fejlődésnek a támogatására.

A Bizottság által 2007. november 22-én elfogadott európai stratégiai energiatechnológiai terv (SET-terv) célja az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó és hatékony energiatechnológiák piaci bevezetésének és alkalmazásának felgyorsítása. A terv olyan intézkedéseket ösztönöz, amelyek segítséget nyújtanak ahhoz, hogy az EU megteremtse a feltételeket a politikai célkitűzéseinek teljesítéséhez szükséges technológiai megoldások kifejlesztéséhez, ugyanakkor biztosítják, hogy az uniós vállalatok kihasználhassák az energia újfajta megközelítéséből fakadó lehetőségeket. A Bizottság „Egy integrált SET-terv felé: az európai energiarendszer átalakításának felgyorsítása” című közleményében (C(2015)6317) értékelte a SET-terv végrehajtását, és arra a következtetésre jutott, hogy 10 intézkedést kell életbe léptetni az energiarendszer átalakításának felgyorsítása, illetve a munkahelyteremtés és a növekedés érdekében.

A 2013. május 2-án közzétett „Technológiák és innováció az energiaiparban” ([COM\(2013\) 0253](#)) című bizottsági közlemény meghatározza azt

a stratégiát, amely lehetővé teszi az EU számára, hogy olyan világszínvonalú technológiai és innovációs ágazattal rendelkezessen, amely képes megbirkózni a 2020-ig és azon túl jelentkező kihívásokkal.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

A Parlament mindig határozott támogatását fejezte ki a versenyképességet, a biztonságot és fenntarthatóságot előtérbe helyező közös energiapolitika iránt. Számos alkalommal sürgette egyrészt a tagállamok közötti egységességet, eltökéltséget, együttműködést és szolidaritást a belső piacot jellemző jelenlegi és jövőbeli kihívások kezelése terén, másrészt a valamennyi tagállam részéről való politikai kötelezettségvállalást, továbbá a Bizottság részéről határozott kezdeményezést szorgalmazott a 2030-as célkitűzések irányába történő előrelépés tekintetében.

A Parlament a szorosabb energiapiaci integráció megteremtésére, a megújuló energiaforrások, az energiahatékonyság és az üvegházhatást okozó gázok kibocsátása terén pedig ambiciózus kötelező célkitűzések elfogadására törekedett. Ezzel összefüggésben a Parlament támogatja az EU saját célkitűzései melletti határozottabb kötelezettségvállalások elfogadását, kiemelve azt, hogy az új energiapolitikanak támogatnia kell az EU üvegházhatásúgáz-kibocsátásainak 2050-ig 80–95%-kal történő csökkentésére irányuló hosszú távú célkitűzést.

A Parlament támogatja továbbá az energiaforrások- és útvonalak diverzifikálását, valamint a Közép- és Dél-Európát átszelő villamosenergia- és földgázhálózatok észak-déli tengely mentén történő összekapcsolásának fontosságát a további összekapcsolások létrehozása, valamint a cseppfolyósított földgáz-terminálok diverzifikálása és a csővezetékek fejlesztése terén, megnyitva ilyen módon a belső piacot.

Figyelemmel a fosszilis tüzelőanyagoktól való egyre növekvő európai függőségre, a Parlament üdvözölte a SET-tervet, mivel meggyőződése, hogy számottevő mértékben járulhat hozzá az ellátás fenntarthatóságához és biztonságához, és a legteljesebb mértékben szükséges az EU 2030. évi energia- és éghajlatpolitikai céljainak eléréséhez. Kiemelve a kutatásnak a fenntartható energiaellátás biztosításában betöltött jelentős szerepét, a Parlament azt hangsúlyozta, hogy a terv sikeres végrehajtása érdekében egyaránt szükség van közös erőfeszítésekre az új energiatechnológiák területén – mind a megújuló energiaforrások, mind pedig a fenntartható fosszilis tüzelőanyagok hasznosítására szolgáló technológiai megoldások esetében – és a kiegészítő köz- és magánfinanszírozásra.

E célokat követve a Parlament támogatását fejezte ki a Bizottság által a „Tiszta energia minden európainak” csomag^[1] keretében javasolt intézkedésekkel kapcsolatban, az alábbiakban felsorolt, közelmúltbeli főbb állásfoglalásaiban:

- 2018. február 6.: a Parlament elfogadott egy sor nem jogalkotási jellegű, az Ipari, Kutatási és Energiaügyi Bizottság által megszövegezett ajánlást, amelyek célja az energetikai innováció fellendítése a polgárok aktív részvételének

[1]<https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition>

javítása, valamint az erőforrások elosztási módjára vonatkozóan egy hosszú távú elképzelés kialakítása révén^[2];

- 2018. január 17.: a Parlament 2030-ig elérendő kötelező célokat tűzött ki az energiahatékonyságra és a megújuló energiaforrások használatára vonatkozóan. A képviselők támogatták az energiafogyasztás 40%-kal való csökkentését, továbbá a megújuló energiaforrások részesedésének legalább 35%-ra való növelését 2030-ig^[3];
- 2017. december 19.: a Parlament és a Tanács között ideiglenes megállapodás született az energiahatékony épületekről. A tagállamok kötelesek lesznek hosszú távú stratégiákat kidolgozni annak biztosítására, hogy az EU-ban az épületek energiafelhasználása 2050-re minimálisra csökkenjen^[4];
- 2017. december 7.: a Parlament Ipari, Kutatási és Energiaügyi Bizottsága, valamint Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Bizottsága elfogadta az energiaunió irányítására vonatkozó szabályokat^[5];
- 2017. szeptember 12.: a Parlament jogalkotási állásfoglalást fogadott el az együttműködés új szabályairól, amelyek lehetővé teszik a gázhiánnyal szembenező uniós tagállamok számára, hogy a közelgő válságra tekintettel riasszanak egy másik tagállamot, és ennek orvoslására elindítsák a határon átnyúló segítségnyújtást^[6];
- 2017. június 13.: a Parlament jogalkotási állásfoglalást fogadott el a háztartási gépek energiacímkeinek egy A-tól G-ig terjedő skála bevezetése révén történő egyszerűsítéséről, lehetővé téve ezzel a fogyasztók számára, hogy az energiafogyasztásukat és -költségeiket csökkentő termékeket válasszanak^[7].

2018. december 11-én a plenáris ülés elfogadta az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló (EU) 2018/1999 rendeletet. A rendelet értelmében minden tagállamnak integrált nemzeti energia- és éghajlat-politikai terveket kell bemutatnia, amelyek tartalmazzák a nemzeti célértékeket, hozzájárulásokat, politikákat és intézkedéseket az energiaunió mind az öt dimenziója tekintetében: dekarbonizáció, energiahatékonyság, energiabiztonság, belső energiapiac, valamint kutatás, innováció és versenyképesség.

Frédéric Gouardères / Francesca Beltrame
04/2019

[2]<http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20180202IPR97028/clean-energy-innovation-needs-a-change-of-mind-set>

[3]<http://www.europarl.europa.eu/news/hu/press-room/20180112IPR91629/ambiciozus-celok-a-tisztabb-hatekonyabb-energiafelhasznalasert>

[4]<http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20171219IPR90606/energy-efficient-buildings-provisional-agreement-ep-and-council>

[5]<http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20171207IPR89713/energy-union-meps-adopt-their-initial-view-of-the-governance-set-up>

[6]<http://www.europarl.europa.eu/news/hu/press-room/20170908IPR83456/a-foldgaz-megosztasaval-az-ellatas-biztonsagaert>

[7]<http://www.europarl.europa.eu/news/hu/press-room/20170609IPR77001/egyszerubb-energiafogyasztasi-cimkek-a-haztartasi-gepeken>

